

تقابل حزب اسلام جمهوری آذربایجان و رژیم صهیونیستی در خصوص حجاب

سرپیس آذربایجان / خبرگزاری آران
حسن گلی

کارشناس مسائل قفقاز

اشاره:

میصیر مردانف (MISIR MARDANOV)، وزیر آموزش (تحصیل) جمهوری آذربایجان، در اول آذرماه سال جاری (22 نوامبر 2010) با صدور بیانیه ای رسماً اعلام کرد که دانش آموزان دختر برای ورود به مدارس متوسطه باید یونیفورم (لباس متحد الشکل به سبک غربی با دامن کوتاه و بدون روسری) بپوشند، پس از این تصمیم، مدیران برخی از مدارس باکو، از ورود دانش آموزان و معلمان محجبه به مدارس جلوگیری کردند. به دنبال این جریان، در برخی از شهرهای مهم جمهوری آذربایجان مانند باکو، گنجه، ماسالی، جلیل آباد، نارداران و... اعتراضات وسیعی با محوریت حزب اسلام جمهوری آذربایجان در محکومیت قانون منع حجاب صورت گرفت که این اعتراضات با فرارسیدن ماه محرم ابعاد گسترده تری یافت به گونه ای که در تاریخ 19 آذرماه، برابر با چهارمین روز ماه محرم یکی از بزرگترین تجمعات اعتراض آمیز مردم شیعه باکو، در مقابل ساختمان وزارت آموزش جمهوری آذربایجان شکل گرفت که با ضرب و شتم و دستگیری بیش از 35 نفر از معترضین توسط پلیس و نیروهای امنیتی همراه بود، علاوه بر آن بیش از سی هزار نفر از مردم جمهوری آذربایجان در اجتماع باشکوه روز عاشورای حسینی که در زیارتگاه خواهر امام رضا (ع) در نارداران باکو برگزار شد بر لزوم لغو ممنوعیت استفاده از حجاب اسلامی در مدارس متوسطه تاکید کردند.

در حال حاضر، این موضوع در نتیجه مقاومت سرسختانه تشکلهای مذهبی به ویژه حزب اسلام این کشور به مهمترین چالش دولت باکو تبدیل گردیده و رئیس جمهور آذربایجان با مشاهده شرایط نامناسب داخلی و منطقه ای جهت اجرای سیاست ممنوعیت حجاب، به منظور فرافکنی مشکلات سیاسی، اجتماعی موجود به طرح موضوعات بی اساس و در عین حال مضحکی مانند رهبری آذریهای جهان روی آورده است که البته با بی نتیجه بودن این ترفند، برخی سایتهای خبری جمهوری آذربایجان مانند فاکت خبر روز پنجشنبه (16 دی ماه 89) گزارش دادند؛ رئیس جمهور آذربایجان به مجلس ملی جمهوری این کشور در خصوص حل مسالمت آمیز ممنوعیت حجاب توصیه نموده است که این اقدام را می توان مقدمه عقب نشینی دولت در اجرای سیاست ضد دینی اخیر دانست، البته بنابر گزارش سایت اسلام آذری در تاریخ 17 دی ماه، دکتر محسن صمداف رهبر حزب اسلام جمهوری آذربایجان عصر روز جمعه به همراه معاون و تعدادی از اعضای بلند پایه این حزب دستگیر و راهبازندان شدند که نشان از سر درگمی دولتمردان آذری در مورد چگونگی پایان دادن به مشکل خود ساخته حجاب دارد.

با توجه به اهمیت موضوع، این نوشتار نکاتی را با رعایت اجمال یاد آور می گردد:

1) اهمیت و فلسفه حجاب در اسلام و سیاست دشمنان اسلام در قبال آن

در قرآن مجید بیش از ده آیه در مورد حجاب و حرمت نگاه به نامحرم وجود دارد. یکی از این آیات، آیه ۵۹ سوره احزاب است: «یا ایها النبی قل لازلواجک و بناتک و نساء المومنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین و کان الله غفورا رحیما» ای پیامبر، به زنان و دختران و نیز به زنان مومنین بگو خود را بیوشانند تا شناخته نشوند و مورد اذیت قرار نگیرند و خداوند بخشنده مهربان است. خداوند، عفاف و حیا را برای زن جزء خصلت و جود و او قرار داده است، از این رو همه زنان مسلمانی که دارای فطرت پاک هستند دارای این خصلت می باشند. عفاف، روح پوشش است و پوشش کالبد آن؛ عفاف، فلسفه حجاب است و حجاب، تضمین کننده عفاف و حیا می باشد؛ حجابی که اسلام برای زنان تعیین فرموده به معنای در خانه ماندن و نداشتن فعالیت اجتماعی نیست، بلکه زنان با رعایت کامل حجاب می توانند در اجتماع و هرجا که ضرورت داشته باشد، حضور داشته باشند. هنگامی که خلیفه دوم درباره فدک در مسجد با مردم صحبت می کرد، حضرت زهرا (ع) برای دفاع از خود به همراه عده ای از زنان با پوششی که حتی کفش آن حضرت نیز معلوم نبود، به طرف مسجد رفت، و یا حضرت زینب (ع) که بعد از شهادت امام حسین (ع) در بین راه کوفه و شام و در مجلس یزید به سخنرانی پرداخت. این دو نمونه روشن نشان دهنده آن است که اسلام با حضور زن در اجتماع مخالف نیست، اما شرط آن این است که حجاب اسلامی را به طور کامل رعایت کنند.

متأسفانه در طول تاریخ، حجاب همواره مورد بغض و کینه دشمنان اسلام و دیگر ادیان توحیدی قرار گرفته و همواره مبارزه با آن یکی از اقدامات اولیه و اساسی مکاتب غیر الهی بوده است. همفر، جاسوس انگلیس در ممالک اسلامی می نویسد: «در مسئله بی حجابی زنان باید کوشش فوق العاده ای به عمل آوریم تا زنان مسلمان به بی حجابی و رها کردن چادرمشتاق شوند»؛ پس از آن که حجاب زن با تبلیغات وسیعی، از میان رفت، وظیفه مأموران ما آن است که جوان را به عشق بازی و روابط نامشروع با زنان تشویق کنند و بدین وسیله فساد را در جوامع اسلامی گسترش دهند. لازم است زنان غیرمسلمان کاملاً بدون حجاب ظاهر شوند تا زنان مسلمانی از آنان تقلید کنند.»

ماجرای کشف حجاب در ترکیه زمان آتاتورک و ایران دوران رضاشاه تنها نمونه هایی از سیاست حجاب ستیزی غرب در کشورهای اسلامی محسوب می گردد که پس از گذشت دهه های متمادی از آن، مسلمانان ترکیه هنوز هم به طور کامل از تبعات آن رهایی نیافته اند .

متأسفانه تفکر حجاب ستیزی امروزه با ترفندها و شیوه های جدید - مانند لزوم استفاده از لباس یونیفورم و... - به وسیله بعضی از دگراندیشان کج اندیش در دومین کشور شیعی دنیا القا می شود تا از این طریق زمینه تضعیف اصل حجاب و ترویج بیش از پیش فرهنگ برهنگی و هرزگی فراهم شود و حیثیت زنان پایمال گردد.

2) سابقه حجاب ستیزی در جمهوری آذربایجان

پیشینه سیاست حجاب ستیزی در جمهوری آذربایجان را بایستی در دوران پس از انعقاد قرار دادهای گلستان و ترکمنچای که تزارها و کمونیستها بر آن تسلط یافتند جستجو نمود لیکن جهت رعایت اجمال، صرفاً سیاست حجاب ستیزی دولت جمهوری آذربایجان طی سالهای اخیر را مورد بررسی قرار می دهیم. بی شک بیانیه اخیر وزارت آموزش آذربایجان نه اولین و نه آخرین اقدام ضد دینی دولت جمهوری آذربایجان محسوب می گردد، بلکه این اقدام در راستای سیاستهای ضد دینی گذشته مانند تخریب یا تعطیل نمودن مساجد، ممنوعیت پخش اذان از مناره های مساجد، ممنوعیت ورود خادمان دینی به رقابتهای انتخاباتی، ممنوعیت صدور اسناد هویتی از قبیل شناسنامه و گذرنامه با عکس دارای پوشش اسلامی، ممنوعیت کمک مالی به رسانه های اسلامگرا، ممنوعیت پخش برنامه های دینی از شبکه های تلویزیونی، ممنوعیت اقامه نماز در یادگانهای نظامی، ممنوعیت وجود نمادهای دینی در مراکز دولتی، ممنوعیت عزاداری خیابانی در ایام محرم، ممنوعیت افتتاح دفاتر مراجع تقلید، ممنوعیت افتتاح حوزه علمیه و... قابل ارزیابی است.

در واپسین روزهای سال 2007 میلادی لایحه جدید نظام آموزشی که بر اساس ماده 11 آن، داشتن حجاب در مراکز آموزشی از دوره های ابتدایی تا عالی ممنوع می گردید در پارلمان جمهوری آذربایجان مطرح شد که موجب اعتراض گسترده مردم، شخصیت های مذهبی، سیاسی و فرهنگی به ویژه بانوان محجبه گردید که در همین راستا زنان جمهوری آذربایجان تجمع گسترده ای در مرکز بین المللی مطبوعات باکو برگزار نموده و به طرح لایحه فوق اعتراض کردند. در نتیجه عکس العمل شدید مردم، ماده 11 لایحه فوق مسکوت ماند اما متولیان نظام آموزشی جمهوری آذربایجان، اجرای غیر رسمی آن را به مدیران برخی مدارس واگذار نمودند که در نتیجه آن هر از گاهی اخباری در خصوص ممانعت از ورود دانش آموزان محجبه به برخی مدارس مخابره می شد که معمولاً با

اعتراض تشکلهای دینی و... موضوع حل می گردید: در اوایل سال ۲۰۰۹ میلادی، پارلمان جمهوری آذربایجان در راستای اصلاح قوانین آموزشی تلاش کرد تحت لوای پوشش یکسان، حجاب در مدارس و مراکز آموزش عالی این کشور را ممنوع اعلام کند که این امر با واکنش های گسترده مردمی رو به رو شد و در نهایت نیمه تمام باقی ماند تا اینکه در حال حاضر پس از برگزاری انتخابات پارلمانی که با پیروزی بحث برانگیز حزب حاکم همراه بود، مقامات آذری بار دیگر تلاش ها برای ممنوعیت حجاب اسلامی در جمهوری آذربایجان را آغاز کرده اند که این موضوع مثل همیشه با مقاومت دینداران مواجه شده و به نظر می رسد در این مرحله نیز موفق به محقق نمودن خواسته غیر دینی خود نخواهند شد.

3) عکس العمل مردم جمهوری آذربایجان در قبال سیاست ممنوعیت حجاب در مدارس

طی چهار سال گذشته مردم جمهوری آذربایجان با روشهای مختلف مانند برگزاری تجمعات متعدد، برگزاری همایشها و نشستهای مختلف، مراجعه حضوری به متولیان امور دینی و آموزشی، امضاء طومار، نگارش نامه های متعدد به رئیس جمهور و سایر مسئولین دولتی و انجام اقدامات نمادین و... مخالفت شدید خود با ممنوعیت حجاب اسلامی در مدارس را نشان داده اند که به منظور رعایت اجمال به رئوس برخی اقداماتی که پس از صدور بیانیه اخیر وزارت آموزش صورت گرفته اشاره می گردد:

اقدامات صورت گرفته در جمهوری آذربایجان :

- برگزاری بیش از 25 تجمع اعتراض آمیز در 15 شهر مهم جمهوری آذربایجان از جمله باکو، گنجه، جلیل آباد، آستاراو...

- محوریت بحث حجاب در نمازهای جمعه شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان و محکومیت سیاست ضد دینی دولت

- برگزاری اجلاس سراسری، انجام سخنرانیها و صدور بیانیه های اعتراض آمیز توسط رئیس و مسئولین حزب اسلام جمهوری آذربایجان

- هزاران عازدار آذری در حالیکه در روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی در عزای مولا و مقتدای خویش امام حسین (ع) بر سر و سینه می زدند و اشک ماتم می ریختند، با شعارهای «ما می میریم از حجابمان نمی گذریم، حجاب ما یادگار حضرت فاطمه (س) و حضرت زینب(س) است، حجاب ما شرف و ناموس ما، هیئات من الذله و حسین حسین شعار ما، شهادت افتخار ما»، منع حجاب در مدارس جمهوری آذربایجان را به شدت محکوم کردند.

- برگزاری چندین همایش با حضور فعالان سیاسی و فرهنگی در راستای اعلام مخالفت با ممنوعیت حجاب؛ که از جمله همایشهای فوق می توان به اولین نشست سراسری جامعه روحانیت آذربایجان با حضور بیش از 40 تن از روحانیون شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان در باکو اشاره نمود. همچنین برگزاری همایشی تحت حمایت «حاج القار ابراهیم اوغلو» رئیس مرکز دفاع از آزادی وجدان و اعتقادات دینی و با شرکت نزدیک به هزار نفر از بانوان، دانش RM&Fموزان و دانشجویان محجبه و مراجعت آنان به مسجد تازه پیر جهت اعتراض به رییس اداره مسلمانان قفقازدر 25 نوامبر 2010 (4 آذر 1389) از دیگر برنامه های مهم صورت گرفته محسوب می گردد.

- بیش از دو هزار نفر از دینداران و بانوان محجبه شهر جلیل آباد در شش دسامبر 2010 (15 آذر 1389) طی اقدامی خودجوش اقدام به امضاء طوماری بزرگ کردند که از الهام علی اف خواستار رفع قانون ممنوعیت حجاب در مدارس و موسسات آموزشی شده بودند.

- فعالیت قابل توجه رسانه های اسلامی جمهوری آذربایجان که با توجه به سیاست رسانه ای دولت در عدم پوشش اعتراضات مردمی، نقش بسزایی در اطلاع رسانی و آگاه سازی جامعه آذربایجان و نیز انعکاس اخبار به کشورهای منطقه داشته اند. این رسانه ها با انتشار مقالات، یادداشتها، مصاحبه ها... به ایفای نقش خود در پاسداشت حجاب پرداختند. یکی دیگر از اقدامات ارزشمند این رسانه ها انجام نظر سنجی های مختلف در خصوص حجاب می باشد که در آخرین مورد که توسط سایت اینترنتی فاکت خبر صورت گرفت از 775 نفر شرکت کننده، 39 نفر گزینه امتناع از تحصیل جهت رعایت حجاب، 59 نفر گزینه تحصیل بدون حجاب، 481 نفر گزینه پیگیری حقوقی مطالبات و 196 نفر عصیان بر علیه دولت را انتخاب کرده بودند.

- صدور بیانیه های متعدد توسط رؤسای برخی احزاب و تشکلهای جمهوری آذربایجان مانند حزب سبز، تشکل بیرلیک، سازمان وحدت ملی و معنوی آذربایجان، مرکز دفاع از آزادی وجدان و اعتقادات دینی آذربایجان و...

- اعلام موضع توسط برخی احزاب غربگرا و غیر دینی مانند جبهه خلق و روزنامه بینی مساوات؛ با این توضیح که کریملی، رهبر جبهه خلق جمهوری آذربایجان در گفتگوی تلفنی با برنامه زنده «کومپاس» سیمای آذری شبکه جهانی سحر، سیاست دولت این کشور را در منع حجاب در مدارس، سیاستی نادرست ارزیابی نموده و آن را شکلی از محدود کردن حقوق بشر دانسته است، همچنین اقدام نمادین کارمندان زن روزنامه غربگرای بینی مساوات که جهت اعلام مخالفت خود در خصوص ممنوعیت حجاب یک روز را با پوشش اسلامی در سرکار حاضر شدند نمونه دیگری از اعتراضات فوق محسوب می گردد. همچنین روزنامه های غربگرای بینی مساوات و اکسپرس مطالبی را نیز در خصوص محکومیت سیاست اخیر دولت منعکس نمودند.

- استعفاء برخی مدیران مدارس به ویژه در منطقه صابونچی باکو به عنوان اعتراض به ممنوعیت حجاب

- ایجاد دودستگی در بین مسئولین کمیته دینی آذربایجان؛ در حالی که هدایت اروج اف، رئیس این کمیته بر حمایت از سیاست دولت تاکید می نماید «ناهیید محمداف» از مسئولین این کمیته اظهار داشته است: «حجاب، حق فردی و قانونی هر کسی است و نمی توان برای آن قانون ممنوعیت صادر کرد. حجاب را با قانون نمی شود تنظیم کرد».

اقدامات صورت گرفته در خارج از جمهوری آذربایجان :

- اعلام موضع برخی مراجع عظام تقلید در ایران مبنی بر محکومیت اقدام ضد دینی وزارت آموزش آذربایجان و تاکید بر رعایت حجاب اسلامی

- اعلام موضع ائمه جمعه شهرهای اسلامی مانند تهران، تبریز، اردبیل، نجف و...

- سخنرانیها و بیانیه های شخصیتهای فرهنگی و تشکلهای بانوان در خصوص محکومیت اقدام ضد دینی دولت آذربایجان و تاکید بر حمایت خود از مردم مسلمان آذربایجان

- تجمعات اعتراض آمیز آذربهای مقیم گرجستان، روسیه و اکراین که به دلیل شرایط نامساعد اقتصادی آذربایجان، مجبورند جهت امرار معاش در خارج از وطن خود روزگار بگذرانند.

- تجمعات گسترده و متعدد طلاب آذری مشغول به تحصیل در قم

- راهپیمایی اعتراض آمیز مردم برخی شهرهای ترکیه مانند استانبول و ساکاریا جهت لغو ممنوعیت حجاب در جمهوری آذربایجان و نیز صدور بیانیه های مختلف از سوی تشکلهای مختلف از جمله اتحادیه علمای کوثر ترکیه

4) حزب اسلام جمهوری آذربایجان پرچمدار مقابله با سیاستهای ضد دینی دولت

نقش اصلی مقابله با سیاست اخیر دولت آذربایجان مبنی بر ممنوعیت حجاب در مدارس متوسطه را حزب اسلام این کشور بر عهده داشته است، مجلس عالی حزب اسلام جمهوری آذربایجان در نشست سراسری خود در باکو سیاستهای دین ستیزی و حجاب ستیزی دولت را محکوم نمود. علاوه بر این اکثر تجمعات اعتراض آمیز مورد اشاره با دعوت این حزب صورت گرفته و بیانیه های این حزب با توجه به جایگاه مردمی آن نقش تعیین کننده ای در استمرار و نتیجه بخشی اعتراضات داشته است، به گونه ای که دکتر محسن صمداف، رئیس این حزب در مقابل بی اعتنایی دولت به اعتراضات گسترده مردمی و در پی اظهارات خارج از نزاکت وزیر تحصیل جمهوری آذربایجان که اعلام نظر مراجع در موضوع فوق را دخالت در امور داخلی آذربایجان عنوان کرده بود، اعلام نمود: «شواهد و تجمعات برگزار شده در مناطق مختلف جمهوری آذربایجان در اعتراض به ممنوعیت حجاب در مراکز آموزشی نشان می دهد که اکثریت مردم از اعمال محدودیت برای حجاب دختران دانش آموز و دانشجویان دختر و نیز اساتید و معلمان زن ناراضی هستند. اگر دولت تصمیم خود را تصحیح نکند و بی با اعتنایی به اعتراضات مردمی، حیثیت ملی را لکه دار کند، موج اعتراضات مردمی گسترش خواهد یافت و کل کشور را فرا خواهد گرفت.» رهبر حزب اسلامی جمهوری آذربایجان تاکید کرد: «حل مساله ممنوعیت حجاب در مراکز آموزشی این کشور صرفا یک بخشنامه که لغو آن در اختیار وزیر آموزش باشد، نیست و باید در سطح عالی دولتی این مساله حل شود» دکتر صمداف رئیس حزب اسلام همچنین در نشست سراسری این حزب در باکو با اشاره به ادعای وزیر

آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان مبنی بر این که ایده حجاب از خارج مطرح شده است، اظهار داشت «مگر این شخص از آداب، رسوم و ارزش های معنوی و ملی مردم جمهوری آذربایجان خبر ندارد؟» رهبر حزب اسلام جمهوری آذربایجان در مصاحبه دیگری با شبکه جهانی سحر، شخص رئیس جمهور آذربایجان را مسئول مشکلات ایجاد شده در خصوص حجاب معرفی نمود که در فاصله کوتاهی پس از آن برخی سایتهای خبری جمهوری آذربایجان از جمله فاکت خبر، روز 16 دی ماه طی خبر فوری و با استناد به اظهارات منابع معتبر گزارش دادند که رئیس جمهور آذربایجان برای حل مسالمت آمیز موضوع حجاب، به مجلس ملی این کشور توصیه نموده است که به نظر می رسد تجربه مسجد حضرت فاطمه الزهرا که پس از ایستادگی و مقاومت دینداران، دولت آذربایجان مجبور به لغو حکم تخریب آن گردید بار دیگر در حال تکرار است و می توان گفت شیعیان جمهوری آذربایجان با محوریت حزب اسلامی این کشور، که با الهام از مکتب امام حسین (ع) اعتراضات گسترده خود به ممنوعیت حجاب را در ماه محرم شدت بخشیدند، توانسته اند بار دیگر در دفاع از آخرین دین آسمانی گام بلند دیگری بردارند. البته دولت آذربایجان برای حفظ اقتدار ظاهری خویش عصر روز جمعه (17 دی ماه) رهبر و تعدادی از اعضای حزب اسلامی باکو را دستگیر و زندانی نموده است که عصبانیت دولت باکو از حزب اسلامی را نشان می دهد.

5) سیاستهای دولت جمهوری آذربایجان برای پیشبرد ممنوعیت حجاب در مدارس متوسطه

در مدت زمان مقاومت مردم آذربایجان در مقابل ممنوعیت حجاب اسلامی در مدارس متوسطه که هنوز هم ادامه دارد، پلیس و نیروهای امنیتی، دستگاه قضایی و دستگاههای تبلیغی دولت باکو از هیچ اقدامی جهت شکستن مقاومت مردمی دریغ ننمودند به گونه ای که در طول این مدت ده ها نفر توسط نیروهای امنیتی بازداشت و شکنجه و برخی از آنها در دادگاههای باکو و سایر شهرها به زندان و جریمه نقدی محکوم شدند. یورش پلیس با گاز اشک آور و باتوم به معترضین و نماز گذاران جمعه شهرهای مختلف از جمله لنکران، گنجه و همچنین تشدید فضای امنیتی باکو و سایر شهرهای مهم از دیگر اقدامات دولت در این مدت بوده است. ضمن اینکه نسبت دادن مقاومت مردمی به کشورهای خارجی توسط برخی مقامات دولتی از اقدامات دیگر دولت برای خاتمه بخشیدن به مقاومت مردم بود. علاوه بر این شبکه های تلویزیونی جمهوری آذربایجان که از هرگونه اشاره به خواسته های مردمی امتناع می نمایند، نهایت همراهی با دولت را بعمل آورده اند به عنوان مثال شبکه تلویزیونی آ تی وی که طی ماههای اخیر بارها برنامه هایی در راستای تبلیغ تفکرات رژیم صهیونیستی پخش کرده است، مصاحبه با چند دانش آموز ظاهراً محجبه را پخش کرد که مدعی شدند که حجاب به زور به آنها تحمیل شده است، علاوه بر این وزیر آموزش و پرورش آذربایجان در مناسبتهای مختلف بر قطعی بودن تصمیم اتخاذ شده تاکید نموده است که به عنوان مثال می توان به اظهارات او در تاریخ 29 دسامبر (8 دی ماه) اشاره نمود که با تکذیب انتقادات مدعی شد «ممنوعیت حجاب، علیه اسلام یا جهان اسلام نیست بلکه وزارت آموزش تلاش می کند به قوانین آذربایجان احترام بگذارد. تردیدی وجود ندارد که ممنوعیت پوشش حجاب در مدارس بدون تغییر باقی می ماند» شاید آخرین اقدام دولت آذربایجان برای انحراف اذهان عمومی و رهایی از تبعات سیاسی، اجتماعی مقاومت مردم توسط رئیس جمهور این کشور کلید خورد که در جریان آن آقای الهام علی اف در پیامی خود را رهبر 50 میلیون آذری معرفی کرد تا به زعم خود مردم و رسانه های ایران و به تبع آن مردم و رسانه های جمهوری آذربایجان را به عکس العمل وادار نماید تا در این بین، بحث ممنوعیت حجاب در مدارس به فراموشی سپرده گردد که البته این ترفند با شکست مواجه گردید و رئیس جمهور آذربایجان مجبور شد برای حل مسالمت آمیز موضوع و شاید برای بی تقصیر جلوه دادن خود در مسائل اخیر به مجلس ملی کشورش توصیه نماید. (دستور دهد)، البته همانگونه که گفته شد آخرین اقدام دولت در این ماجرا دستگیری رهبر حزب اسلامی می باشد.

6) دلایل صدور بیانیه ممنوعیت حجاب در جمهوری آذربایجان

مهمترین سوالی که پیرامون موضوع مورد بحث به ذهن متبادر می گردد اینکه دولت باکو به چه دلیل یا دلایلی علیرغم آگاهی از حساسیت مردم و به ویژه دینداران این کشور به مقوله حجاب، نسبت به صدور بیانیه فوق اقدام نمود؟ مگر دولت جمهوری آذربایجان چند ماه قبل از این، مقاومت دلبرانه مردم در جریان مسجد حضرت فاطمه زهرا را تجربه نکرده بود؟ مگر دولت مردان باکو از تضاد این بیانیه با قانون اساسی کشورشان (که مورد بحث قرار خواهد گرفت) اطلاع نداشتند؟ مگر دولت جمهوری آذربایجان از مغایرت این تصمیم خود با مقررات و اصول عام الشمول حقوق بشر آگاه نبود؟ مگر در کشوری که 20 درصد آن در اشغال دشمن است نیاستی ایجاد اعتماد متقابل بین دولت و مردم در صدر سیاستهای کلان آن کشور قرار گیرد؟ و...؟ آنچه در جواب این سوال بایستی مورد توجه قرار گیرد دو نکته اساسی است:

نکته اول: دولت آذربایجان با توجه به ماهیت مبتنی بر لائیسزم و سکولاریسم خود، به طور طبیعی از تعمیق باورهای اصیل اسلامی در بین مردمی که بیش از 95 درصد آنان را مسلمانان تشکیل می دهند بینمناک و هراسان می باشد که البته این هراس از نخستین روزهای استقلال جمهوری آذربایجان و روی کار آمدن تربیت یافتگان لیبرالیسم یا کمونیسم مشهود بود، لیکن طی سالهای اخیر، جریان احیاء دینی در جمهوری آذربایجان که نشانه های آن مانند مقاومت مردم شیعه آذربایجان در برابر لایحه منع حجاب در مراکز آموزشی، ایستادگی و پیروزی مردم در مقابل ممنوعیت پخش اذان از مناره های مساجد، افزایش روز افزون حجاب اسلامی علیرغم وجود محدودیتهای فراوان، افزایش حضور جوانان در مساجد، رفتار اجتماعی مردم در مناسبتهای اسلامی مانند ماه محرم و ماه رمضان، برگزاری هرساله روز جهانی قدس علیرغم محدودیتهای فراوان، انجام تظاهرات گسترده در محکومیت جنایات رژیم صهیونیستی در نوار غزه، برگزاری مراسم عزاداری در سالروز وفات پیامبر در میدان فضولی باکو علیرغم ضرب و شتم ماموران امنیتی و بالاخره مقاومت سرسختانه مردم در مقابل تخریب مسجد حضرت فاطمه زهرا و... مشهود است؛ باعث گردیده واهمه دولت از رشد آموزه های اسلامی و شیعی بیشتر گردد که در همین ارتباط، تلاش دامنه داری برای متوقف نمودن این جریان در حال انجام است. واقعیت اینست اسلامگرایان آذری به ویژه حزب اسلام این کشور پس از پیروزی چشم گیر خود در نتیجه لغو حکم تخریب مسجد حضرت فاطمه زهرا، موقعیت اجتماعی- سیاسی و نیز اعتماد نفس بالایی به دست آورده و در مقابل دولت نیز بیش از پیش خود را در مقابل اراده جمعی دینداران شکست خورده یافته است که می توان اقدام اخیر دولت در خصوص ممنوعیت استفاده از حجاب اسلامی در مدارس را گامی برای برعکس نمودن روند فوق ارزیابی نمود.

نکته دوم: بسیاری از صاحب نظران و کارشناسان مسائل قفقاز بر نفوذ رژیم صهیونیستی در جمهوری آذربایجان اذعان دارند که این نفوذ پس از سفر سال گذشته شیمون پرز به باکو شکل گسترده تری به خود گرفته است، در حال حاضر بسیاری از مردم جمهوری آذربایجان، رژیم صهیونیستی را عامل پشت صحنه بیانیه ضد دینی اخیر می دانند که البته دلایل و نشانه هایی مبنی بر صدق این باور وجود دارد که در ادامه به برخی از آنها اشاره می گردد:

- طی چند سال اخیر رعایت حجاب در میان زنان جمهوری آذربایجان بنا به دلایلی مانند آشنایی روز افزون آنها با معارف اسلامی، کسب موفقیتهای زنان محجبه ایرانی در عرصه های مختلف ملی و بین المللی، تظاهرات و تلاشهای متعدد و مستمر زنان ترکیه برای حذف ممنوعیت استفاده از حجاب در مراکز آموزشی و رشد روز افزون دین اسلام در سراسر دنیا؛ شتاب بیشتری به خود گرفته است که همین موضوع واهمه رژیم صهیونیستی را در پی داشته است، چرا که این رژیم به خوبی در یافته است در صورتی که مردم جمهوری آذربایجان بتوانند فرهنگ و هویت تاریخی خود را احیا نمایند به هیچ کشوری حق بهره برداری نامشروع از منابع و موقعیت استراتژیک کشور خود را نخواهند داد؛ لذا صهیونیستها از هیچ کوششی برای ترویج فرهنگ برهنگی و جلوگیری از حجاب در بین مردم این کشور دریغ نمی نمایند و از آنجائیکه دولت جمهوری آذربایجان بنا به دلایل مختلف تحت سیطره رژیم صهیونیستی قرار گرفته است، ناچار شرایط لازم برای اجرای خواسته های آن رژیم را فراهم می نماید که تلاش برای قانونی کردن ممنوعیت استفاده از حجاب اسلامی در مراکز آموزشی در همین راستا قابل ارزیابی است.

- کارشناسان مستقل سیاسی در باکو، علل رفتارهای ضد انسانی و ضد دینی حکومت الهام علی اف را توصیه های مکرر آمریکا و رژیم صهیونیستی ذکر می کنند که اقدام پلیس و نیروهای امنیتی باکو در اتخاذ تدابیر ویژه امنیتی مقابل سفارت رژیم صهیونیستی در جمهوری آذربایجان در ایام مقاومت مردم در مقابل ممنوعیت حجاب در مدارس، نشانگر این مهم است که این سفارت در حقیقت اتاق فرمان سیاست های اسلام ستیزی و حجاب ستیزی در جمهوری آذربایجان می باشد.

- بنابر گزارش روزنامه اینترنتی «اسلام آذری» که با استناد به رسانه های صهیونیستی منتشر شده، تحولات اخیر در جمهوری آذربایجان به دقت از جانب اسرائیل پیگیری میشود. بنابر این گزارش، آژانس خبری یهودی با لحنی آشکار از اقدامات «مبصر مردانف» و حامیان وی ابراز خشنودی کرده و در عین حال تبعیت مسلمانان از احکام قرآنی را «رادیکالیسم اسلامی» نامیده است. در گزارش آژانس یهودی، صیانت مسلمانان از حقوق خود، به عنوان ضربه ای مهلک بر بدنه جامعه مسامحه گر آذربایجان ارزیابی شده است.

- اقدام اخیر دولت آذربایجان در ایجاد ممنوعیت برای حجاب اسلامی در مدارس، منطبق با سیاست آشکار برخی نمایندگان کنست اسرائیل در خصوص ممنوعیت حجاب است. «مارینا سولودکین» نماینده پارلمان رژیم صهیونیستی و عضو فراکسیون کادیمای چندی قبل در اقدامی عجیب درصدد ارائه لایحه ممنوعیت حجاب زنان در رژیم صهیونیستی بود که با انتقادات بسیاری نیز مواجه گردید.

- «حیدر جمال» رئیس جمعیت اسلامی روسیه هم با تاکید بر اینکه حجاب ستیزی ناشی از گسترش مناسبات جمهوری آذربایجان با رژیم صهیونیستی و غرب است، افزوده است جای تاسف است در حالی که، ترکیه بعد از این همه سال تجربه غربگرایی در حال تجدید نظر در این سیاست است، دولت باکو در آغاز این مسیر اشتباه قرار گرفته است.

7) مغایرت ممنوعیت حجاب در مدارس با قانون اساسی جمهوری آذربایجان:

قانون اساسی جمهوری آذربایجان که در سال 1995 تصویب و دو بار مورد بازنگری قرار گرفته بر اساس دو اصل لائیسزم و سکولاریسم تدوین شده و در آن به دین و مذهب اکثریت مردم این کشور توجهی نشده است. پدید آوردن قانون اساسی جمهوری آذربایجان با توجه به آموزه های کمونیستی و نیز با تکیه بر تجربه ها و آموزه های پرخطر بشری و به تبعیت از غرب یگانه منبع حاکمیت را ملت معرفی کرده و برای خدا در این خصوص نقشی قائل نشده اند و در حقیقت هیچ گونه توجهی به مبدا اصلی قدرت نداشته و زندگی اجتماعی بدون خدا را برای مردمی که بیش از 95 درصد آنان را مسلمانان تشکیل می دهند تجویز نموده اند. لیکن در بحث حاضر آنچه حائز اهمیت است اینکه ایجاد ممنوعیت برای حضور دختران محجبه در مدارس و مراکز آموزشی با همین قانون اساسی نیز مغایر است.

اصل 25 قانون اساسی جمهوری آذربایجان در بند دوم، حقوق و آزادیهای زن و مرد را عین هم می داند و در بند سوم تصریح می کند: «دولت برابری حقوق و آزادیهای هر کس را بدون توجه به عرق، ملیت، دین، زبان و جنسیت، وضعیت زندگی شخصی، عقیده و... تضمین می کند» در ادامه این بند از اصل 25 آمده است که: «محدود کردن حقوق و آزادیهای انسان و شهروندان با توجه به نسبت های قومی، ملی، دینی، جنسی، عقیدتی سیاسی و اجتماعی ممنوع است.»

آزادی فکر و عقیده از دیگر مباحث مهم و اساسی فرهنگی و اجتماعی است که اصل 47 قانون اساسی آذربایجان بدان اختصاص یافته است. این اصل در 3 بند به این موضوع پرداخته و چهارچوب موردنظر دولت و حکومت را ترسیم کرده است که عبارتند از:

بند 1- هرکس آزادی فکر و بیان دارد.

بند 2- هیچ کس را نمی توان به ابراز عقیده خود یا روی گردانی از فکر و اندیشه اش مجبور کرد.

بند 3- به تبلیغات و تشویقاتی که سبب احیاء دشمنی و عداوت در سطح ملی، دینی و اجتماعی شود اجازه داده نخواهد شد.

اصل 48 قانون اساسی جمهوری آذربایجان در امتداد اصل 47 به موضوع دین (اعتقادات و مراسم دینی) می پردازد و در بند 2 اشاره می کند که: «هرکس حق نگرش مستقل به دین، اعتقاد به هر دینی بصورت فردی و یا جمعی، عدم اعتقاد به هیچ دینی و همچنین بیان و انتشار اعتقاد دینی خود را دارد.»

علاوه بر موارد یاد شده که بدون نیاز به هیچ توضیحی مغایرت بیانیه اخیر وزارت آموزش جمهوری آذربایجان با قانون اساسی این کشور را به وضوح نشان می دهد: بایستی به این نکته نیز اشاره نمود که در قانون اساسی جمهوری آذربایجان به تحصیل اجباری افراد نیز تاکید شده و این در حالی است که اکنون بیش از یکماه است تعداد قابل توجهی از دانش آموزان محجبه از ورود به کلاسهای درس محروم شده اند.

8) مغایرت ممنوعیت حجاب در مدارس با اصول عام الشمول حقوق بشر:

بیانیه ممنوعیت حجاب اسلامی در مدارس متوسطه جمهوری آذربایجان، علاوه بر مغایرت با قانون اساسی این کشور با اصول عام الشمول حقوق بشر و مقررات بین المللی از جمله منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، اعلامیه حقوق اقلیت های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی، اعلامیه نابودی تمامی اشکال نابرابری و تبعیض مبتنی بر مذهب و عقیده نیز در تضاد است.

بر اساس موازین حقوق بشر، هر انسانی از حق آزادی فکر، وجدان و دین برخوردار است. این حق شامل اظهار عقیده و ایمان، تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی به نحو فردی یا جمعی، خصوصی یا عمومی خواهد بود (ماده 18 اعلامیه جهانی حقوق بشر).

مطابق بند 3 ماده اول و بند ج ماده 55 منشور سازمان ملل متحد: «کلیه دول عضو، متعهد به رعایت حقوق بشر و آزادی های اساسی برای همه، بدون تبعیض از حیث نژاد، جنس، زبان یا دین» خواهند بود.

مطابق ماده دوم اعلامیه جهانی حقوق بشر مصوب 1948م: «هر فردی بدون هیچ گونه تمایز، مخصوصاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده سیاسی یا هر عقیده دیگر و همچنین ملیت، وضع اجتماعی، ثروت، تولد یا هر موقعیت دیگر، از تمام حقوق و آزادی های اعلام شده در این اعلامیه برخوردار است.»

بر اساس موازین حقوق بین الملل بشر، دولت ها متعهدند در باره آزادی های دینی از اجبار خودداری کنند. دولت ها آنگونه که در بند 3، ماده 18 میثاق حقوق مدنی سیاسی آمده، فقط تحت شرایط خاصی، مثلاً هرگاه ضرورت سلامت، نظم و اخلاق عمومی جامعه ایجاب نماید یا ابراز عقیده با حقوق اساسی دیگران در تعارض باشد؛ می توانند در انجام امور دینی محدودیت ایجاد کنند. بر این اساس به نظر نمی رسد حجاب اسلامی دانش آموزان آذری خطری برای سلامت عمومی جامعه و نظم عمومی یا اخلاق باشد و با حقوق و آزادی های اساسی دیگران نیز در تعارض قرار گیرد تا دولتمردان آذری نتوانند به اجبار از آن ممانعت نمایند.

علاوه بر همه این موارد بایستی به عضویت دولت آذربایجان در سازمان کنفرانس اسلامی نیز اشاره نمود که بر اساس اصول این سازمان نیز، بیانیه اخیر وزارت آموزش جمهوری آذربایجان و نیز سایر اقدامات ضد اسلامی دولت باکو، موضوعی مذموم محسوب می گردد و این در حالی است که جمهوری آذربایجان از مدتها پیش، میزبانی اجلاس سران کنفرانس اسلامی را درخواست نموده است.

9) فرجام سخن:

در پایان این نوشتار، چند نکته مهم آورده می شود:

الف) مقامات دولت باکو با اتخاذ سیاست شکست خورده حجاب ستیزی؛ در حقیقت، راهی را پیش روی خود قرار داده اند که پیش از این بیش از 80 سال در ترکیه و نیز ایران قبل از انقلاب تجربه شده است. سیاست نظام لائیک ترکیه - که از دوران حاکمیت مصطفی کمال پاشا ملقب به آتاترک آغاز شد- در نهایت با شکست سنگینی مواجه گردید و بی شک یکی از زمینه های مهم پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، سیاست حجاب ستیزی دولت پهلوی محسوب می گردد.

ب) دولتمردان آذری که پیش از این، ترکیه را الگوی آذربایجان معرفی می کردند بهتر است بدانند اگر نظام سیاسی مبتنی بر غرب گرایی کارایی داشت، دولت ترکیه از این سیاست عدول نمی کرد، علاوه بر این، خود غربیها نیز از انبوه مشکلات ناشی از مکتب لیبرالیسم به ستوه آمده اند که موج گسترش اسلام در میان مردم کشورهای اروپایی نشان این ادعاست.

ج) به طور طبیعی دولتمردان آذری می دانند مردمی که امروز بیش از چهار سال متوالی در مقابل سیاست حجاب ستیزی ایستادگی کرده و انواع محرومیت های اجتماعی، بازداشت، شکنجه، زندان، جرمیه و... را به جان خریده اند وارثان نسلی هستند که در دوران 70 ساله حاکمیت کمونیستها، شکنجه هایی به مراتب شدیدتر مانند غرق شدن در دریا، انداخته شدن در قیر مذاب، تبعید و... را به چشم دیده ولی از اعتقادات ملی و دینی خود عدول نمی کردند. لذا عاقلانه ترین انتخاب آن است که دولتمردان آذری از مسیر تقابل با چنین مردمی بازگشته و در مسیر تعامل و همراهی با آنان قرار گیرند.

د) با توجه به نقش پیدا و پنهان رژیم صهیونیستی در سیاستهای ضد دینی دولت باکو به ویژه در صدور بیانیه ممنوعیت حجاب که دلائل و نشانه های آن مورد اشاره قرار گرفت و نظر به پرچمداری حزب اسلام جمهوری آذربایجان در پاسداشت ارزشهای الهی، مقابله این حزب با سیاستهای ضد دینی در آذربایجان را می توان رویارویی حزب اسلامی و رژیم صهیونیستی دانست که در اغلب موارد

مانند جلوگیری از گشایش سفارت اسرائیل در باکو و نیز ممانعت از افتتاح پارک دوستی رژیم صهیونیستی در جمهوری آذربایجان و... پیروزی با حزب اسلام بوده است و نشانه های پیروزی این حزب در جریان اخیر با توصیه از سر ناچاری رئیس جمهوری آذربایجان به مجلس ملی این کشور هویدا شده است که البته دستگیری رهبر حزب اسلامی در شرایط کنونی نیز پیروزی دیگر برای این حزب محسوب می گردد که نشان از استیصال رژیم صهیونیستی و دولت باکو می باشد.

ه) امروزه جمهوری آذربایجان به میدانی برای تشخیص مدافعان حقیقی حقوق انسانها از حامیان دروغین حقوق بشر تبدیل شده است. در حالی که حدود دو ماه است دانش آموزان محجبه آذری به خاطر اعتقادات خود از تحصیل باز مانده اند صدایی از اردوگاه به اصطلاح حامیان حقوق بشر به گوش نمی رسد.

ر) سخن پایانی از رئیس جمهوری آذربایجان، آقای الهام علی اف است که در مراسم تحلیف ریاست جمهوری به کتاب آسمانی مسلمانان سوگند خورده، لیکن مدتهاست که در مقابل احکام نورانی آن صف آرای کرده است. آقای علی اف بایستی بدانند موضوعاتی مانند ممنوعیت پخش اذان، تخریب مسجد و ممنوعیت حجاب تنها رویارویی با مسلمانان جمهوری آذربایجان نیست بلکه این اقدامات ضد دینی در افکار عمومی نزدیک به دو میلیارد مسلمان، مبارزه با اعتقادات همه آنان ارزیابی می گردد. آقای علی اف بهتر است بدانند در اشغال بودن 20 درصد خاک یک کشور مسلمان تنها موضوع داخلی کشور تحت حاکمیت ایشان نیست بلکه یکی از دردهای مشترک همه مسلمانان محسوب می شود، لذا بهتر است به جای برنامه ریزی جهت مبارزه با آموزه های دینی مردم مسلمان آذربایجان، از باورهای دینی آنان از قبیل جهاد و شهادت، برای بازپس گیری اراضی اشغالی استفاده نماید که در این صورت همه مسلمانان نیز به هر نحو ممکن، جمهوری آذربایجان را یاری خواهند داد؛ آقای علی اف بایستی بدانند دیگر زمان مشغول نمودن ملتها به شعارهای مضحکی مثل رهبری 50 میلیون آذری به سر آمده و اکنون جمعیت 9 میلیون نفری جمهوری آذربایجان که بخش قابل توجهی از آنان نیز به دلیل مشکلات اقتصادی در کشورهایی مثل روسیه، گرجستان واکراین اشتغال دارند از اقدامات ضد دینی، سیاستهای اقتصادی، فضای امنیتی و تبعیض های قومی و زبانی دولت آذربایجان به ستوه آمده اند و بالاخره بایستی آقای رئیس جمهوری آذربایجان بدانند خواسته فعلی مردم جمهوری آذربایجان صرفاً لغو بیانیه وزارت تحصیل در خصوص ممنوعیت حجاب در مدارس نیست که ایشان بتوانند با یک اقدام تاکتیکی و توصیه به مجلس ملی، اعتراضات را مثل دفعات قبل خاموش نماید، این بار مردم جمهوری آذربایجان خواستار حذف تمام محدودیتهای دینی مانند ممنوعیت صدور اسناد هویتی با عکس دارای پوشش اسلامی و نیز ممنوعیت عزاداری خیابانی و... هستند تا بتوانند به طور آزادانه به اعتقادات خود عمل نمایند هر چند که در این مسیر هزینه های زیادی مانند دستگیری رهبر حزب اسلام و... را متحمل گردند.

منابع :

قرآن کریم

قانون اساسی جمهوری آذربایجان

همفر، دستهای پید (1386) ترجمه احسان قرنی، تهران، نشر گلستان

ضیایی، محمدرضا (1379) حقوق بین الملل عمومی، تهران، کتابخانه گنج دانش

مطهری، مرتضی، (1385) مسئله حجاب در اسلام، تهران، انتشارات صدرا

گلی، حسن، (1386) مطالعه تطبیقی جهت گیریهای فرهنگی در قوانین اساسی ایران و جمهوری آذربایجان، فصلنامه آران، شماره 11 و 12، تبریز، موسسه فرهنگی آران

سایت های خبری Birlik.Az، Islam-Azeri.az، Faktxeber.com

شبکه های تلویزیونی اجتماعی، AZ.tv، آینس، لیدر، اسپیس

روزنامه بینی مساوات، جبهه خلق، اکسپرس چاپ باکو

خبرگزاری آذری APA

خبرگزاری های آران، مهر، فارس و ایرنا

*رسانه های فوق در محدوده زمانی اول آذر تا 17 دی مورد بررسی قرار گرفته اند که با توجه به کثرت استفاده از آنها از ارجاع مورد به مورد؛ پرهیز شده است لیکن منبع تمامی مطالب مورد استناد نزد نویسنده محفوظ می باشد.